

A MAGYARORSZÁGI, „ROMA KÖTÖDÉSŰ” NÉPESSÉG ELŐRESZÁMÍTÁSA 2050-IG

Obádovics Csilla

ÖSSZEFOGLALÓ

Tanulmányunkban egy, a 2011-ben népszámlálási adatokból becsült „roma kötődésű” népesség 2050-ig tartó előreszámítására teszünk kísérletet. A roma kisebbség egyes csoportjai nem csupán tradíciókban, kultúrában, viselkedésben, életmódban térnek el a többségi társadalomtól, de a főbb demográfiai paraméterek is jelentősen eltérnek a többségi társadalom mutatóitól (pl. termékenység, halandóság). Az ország lakosság száma 1980 óta csökken, a halálozás meghaladja a születések számát, ellenben a romák esetében még mindig természetes szaporodásról beszélhetünk. Ez azt eredményezi, hogy a magyarországi népességben a romák aránya folyamatosan nő. Ezért fontos annak ismerete, hogy a jövőben milyen lesz a népesség demográfiai összetétele és viselkedése.

Az általunk kidolgozott forgatókönyvek folyamatosan növekvő, de közben mérsékeltén öregedő népességet vetítenek előre. Az előreszámítás alapváltozata szerint a 2011. évre becsült 554 ezer „roma kötődésű” népesség száma 679 ezer főre emelkedhet 2050-re. 2011-ben a megszületett gyermekek 11,9%-a volt „roma kötődésű”, 2050-re ez az arány akár 12,4%-ra is nőhet az alapforgatókönyv szerint.

Kulcsszavak: roma népesség-előreszámítás, roma kisebbség, „roma kötődésű” népesség

Obádovics Csilla, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Soproni Egyetem
Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar
E-mail: obadovics@demografia.hu

BEVEZETŐ

A népesség-előreszámítás a népesség létszámának, nemek és életkorok szerinti összetételének jövőbeni időpontokra történő előrebecslése. Ezt a születési és halálozási arányok, valamint a vándorlások feltett hipotézis szerinti alakulása alapján számítják ki. Az előreszámítások általában több változatban készülnek, amelyek a demográfiai alapfolyamatok többé-kevésbé eltérő jövőbeni alakulásának feltételezésére épülnek. A készítő az általuk legrealisabbnak tartott változatot általában alapváltozatnak nevezik. Mivel a népesség-előreszámítás eljárásait tetszőlegesen népességre lehet alkalmazni, egy adott országon belüli területi egységek (régiók, kistérségek stb.) népességének, illetve bármilyen kisebbségének előreszámítása is elvégezhető. Az előreszámítás az előrebecslési időtáv szerint lehet rövid és hosszú távú, előbbinél az előrebecslési időtáv legfeljebb 5 év, az utóbbinál pedig legalább 25–30 év. A KSH Népeségtudományi Kutatóintézete 2018-ban készítette el az utolsó országos népesség-előreszámítását (Obádovics, 2018). Az előreszámítás szerint a magyarországi népesség tovább fog csökkenni. A legvalószínűbb (alap)változat szerint 7,75 millió lesz Magyarország népessége 2070-ben. A magas változat szerint (magas fertilitás, pozitív vándorlási egyenleg és magas születéskor várható élettartam esetén) mérséklődik a regresszív folyamat, és a népességszám 9 millió fő körül stabilizálódhat 2070-re, míg kedvezőtlen paraméterű, alacsony változattal számolva a népesség 6 millió főre csökkenhet. A tanulmányban hivatkozott országos becslések a 2018-as előreszámításra vonatkoznak.

Hazánkban a magyar nemzetiségűek mellett számos nemzetiségi kisebbség él. A legnagyobb létszámmal a roma etnikum rendelkezik. Az ő népességükre vonatkozóan csak a népszámlálások önbevalláson alapuló nem kötelező kérdése alapján kapunk információt, amely meglehetősen alulbecsüli a számukat. A roma kisebbség egyes csoportjai nem csupán a tradícióikban, kultúrájukban, viselkedésükben, életmódjukban térnek el a többségi társadalomtól, hanem a főbb demográfiai paramétereikben is (pl. termékenység, halandóság). Az ország teljes lakosság száma 1980 óta csökken, a halálozás meghaladja a születések számát, a romák esetében azonban még mindig természetes szaporodásról beszélhetünk. Emiatt a hazai népességben a romák aránya folyamatosan nő, így kiemelten fontos annak elemzése, hogy a jövőben mi várható köreikben.

Az elemzés célja a „roma kötődésű” népesség jövőbeni létszám alakulásának előreszámítása 2050-ig a 2011-es népszámlálás alapján becsült „roma kötődésű”

népességszám¹ alapján. Ehhez röviden áttekintjük az eddigi releváns kísérleteket². A következő fejezetekben bemutatjuk az NKI roma népesség-előreszámítását, kitérve annak forgatókönyveire, és részletesen bemutatva az ehhez használt hipotéziseket. Az előreszámítás főbb paramétereinek ismertetése után az egyes forgatókönyvek alapján számított „roma kötődésű” népesség becslt számát mutatjuk be.

A ROMA NÉPESSÉG ELŐRESZÁMÍTÁSAI MAGYARORSZÁGON, SZLOVÁKIÁBAN ÉS ERDÉLYBEN

Mielőtt rátérnénk az eredményeink bemutatására, röviden áttekintjük, milyen roma népesség-előreszámításokat ismerünk Magyarországról és a környező országokról.

HAZAI ELŐRESZÁMÍTÁSOK A ROMA NÉPESSÉGRŐL

Az 1990. évi népszámláláskor 143 ezer fő vallotta magát roma nemzetiségűnek. A KSH egy reprezentatív adatfelvétel alapján (Mészáros et al., 1994) 394 ezerre, míg az MTA Szociológiai Intézete szintén reprezentatív adatfelvétel alapján 482 ezerre becsülte a cigányok számát 1993-ban (Kertesi-Kézdy, 1998; Kemény, 1997). A KSH adatfelvétele során a kérdezőbiztos sorolta be a megkérdezetteket a „cigány életvitelű”, „átmeneti” vagy „nem cigány életvitelű” kategóriákba. Az MTA-kutatásnál pedig azt tekintették cigánynak, akit a nem cigány környezete annak tartott. Ezekre az adatfelvételekre alapozva tett Hablicsek (2000) kísérletet a roma népességszám becslésére. 1995-re 490,7 ezerről indulva 2000-re 531 ezer főt vetített előre, 2010-re már 600 ezret is meghaladó, 2050-re pedig közel 900 ezres roma népességet számolt előre. Ez azt jelentené, hogy a roma kisebbség országos népességbeli aránya 5-ről 11%-ra emelkedne 2050-re.

Magyarországon a legutolsó roma népesség-előrejelzés 2019-ben jelent meg (Hablicsek et al., 2019). Ebben a tanulmányban a szerzők regionális bontásban nyújtanak egy átfogó képet a roma népességszámról és a demográfiai jellemzőkről,

¹ A roma kötődésű népességszám becsléséről lásd Kapitány és társai (2014), illetve Szabó Laura (szerk.), Roma demográfiai viszonyok Magyarországon, 1990–2011, *Demográfia*, 65(2–3) különkiadás Előszó tanulmányát és annak módszertani mellékletét.

² Hablicsek László (2000) a kilencvenes évek végén írt tanulmányában összefoglalta, milyen összeírások és adatfelvételek alapján történt becslés a múltban a roma népesség számára.

továbbá különböző forgatókönyveket használva elvégezték a roma népesség előreszámítását 2061-ig. Feltételezésük szerint a cigányság az évszázad közepéig túljut a demográfiai átmenet második szakaszán: a termékenységi arányszám 2 körüli értékre csökken, a halálozási ráta mérséklődik, és a születéskor várható élettartam megközelíti a teljes népességre jellemző értéket. Elemzésük kiinduló éve 1991 volt, ekkor a roma népesség számát 448 ezer főben állapították meg, 2016-ra 714 ezerre, 2061-re 1 millió főt meghaladóra becsülték a cigányság létszámát. Számításaik szerint a roma népesség demográfiai jellemzői egyre inkább hasonlónak válnak az össznépeségéhez, és emiatt a roma népesség száma is csökkenni fog. Az előreszámításuk alacsony változata szerint mindez 2050 körül következhet be.

A SZLOVÁKIAI ÉS ERDÉLYI ROMA NÉPESSÉG-ELŐRESZÁMÍTÁSOK

Az 1991-es, 2001-es és 2011-es szlovákiai népszámlálás során a megkérdezettek nyilatkoztak a roma nemzetiséghez tartozásról. Így a 2011-es népszámlálás csak 120 ezer roma nemzetiségű személyt írt össze az országban, míg az 1980. évi census idején mintegy 200 ezer roma (vagy cigány származású) személyt regisztráltak a népszámlálási megbízottak, adott szabályok alapján külső identifikációt használva (Infostat, 2002). Šprocha 2014-ben megjelent előrejelzése szerint azonban 2010-ben Szlovákiában mintegy 414–435 ezer roma lakosnak kellett volna lennie (az előrejelzés forgatókönyvétől függően), 2025-re pedig a létszámuk elérte volna az 516–530 ezret.³ 2030-ig a legalacsonyabb forgatókönyv alapján készült becslésük szerint a roma népesség 547 ezerre nőtt volna, a felső becslés alapján pedig meghaladta volna a 634 ezret. Ha az általa készített előrejelzési forgatókönyvek valóra válnának, akkor a roma népesség aránya Szlovákiában a jelenlegi 8-ról 10–11,4%-ra növekedne.

Az Erdélyben élő romák jelenlegi és várható számáról többen többféle vizsgálati eredményt közöltek (Papp, 2010, 2011; Nemzeti Kisebbségkutató, 2010), míg a KSH NKI az Életünk fordulópontjai adatfelvételt terjesztette ki Erdélyre is, az eredményeket szintén közzétették. Kiss Tamás és Csata István (2007) kutatásában is található becslés és előreszámítás a romák számára vonatkozóan. A roma anyanyelvűek száma messze elmarad a roma nemzetiségűekétől, mivel a romák jelentős számban magyar vagy román anyanyelvűnek vallották magu-

³ Habár az Atlasz (2019) felmérés Szlovákiában nem a roma népesség előreszámítására vonatkozott, azért megemlítjük, hogy ebben a kutatásban a szakértők a romák létszámát 400–450 ezerre becsülték (Ravasz et al., 2019).

kat. Míg az 1976-os Belügyminisztérium által végzett cigányösszeírás 541 ezer cigányt számolt össze Romániában, ebből 9,1 ezret Hargita megyében, addig a 2002-es népszámlálás Hargita megyére mindössze 3,8 ezer roma nemzetiségű személyt regisztrált. A Nemzeti Kisebbségkutató Intézet a 2016-os SocioRoMap vizsgálata során már 1.232.797 fő roma válaszadót regisztrált, ebből 474.122 fő élt Hargita megyében, ami a megye összlakosságának a 7%-át tette ki.⁴ Roma népesség-előreszámítás csak Hargita megyére készült, aminek az alapváltozata szerint 2032-re 35 ezer lesz a roma népesség száma ebben a megyében, míg a népességen belüli arányuk 5,7-ről 12,1%-ra emelkedik (Csata, Kiss, 2007).

Alapvetően a két szomszédos országra vonatkozó becslések és a korábban Magyarországra készült roma előreszámítási kísérletek hasonló eredményekre vezettek. Mindhárom esetben az elemzők úgy számoltak, hogy a 2002-es, teljes népességen belüli, 5% körüli roma népességarány harminc év alatt 9-12%-ra fog növekedni.

A ROMA NÉPESSÉG ELŐRESZÁMÍTÁSÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

A jelenlegi előreszámítás során a kiinduló népesség a KSH NKI által 554 ezer főre becsült „roma kötődésű” népesség 2011-ből (Kapitány és társai, 2014), 50-50%-os férfi-nő arány mellett.⁵ A „roma kötődésű” népesség körében a fiatalok (14 éves és annál fiatalabbak) aránya 30% volt 2011-ben, több mint kétszerese a fiatalok magyarországi teljes népességen belül mért arányának. A 0-19 évesek száma 216 ezret tett ki.⁶ A születéskor várható élettartam nagymértékben befolyásolja az időskorú népesség arányát. A javuló egészségügyi ellátás

⁴ SocioRoMap-program a Norvég Alap R025 számú pályázata, http://statisztikak.erdelystat.ro/cikkek/magyarul-beszelt-romak-erdelyben-terleti-elhelyezkedes-es-lakohelyi-szegregacio/60#_ftn1.

⁵ A KSH NKI által becsült „roma kötődésű” népesség létszáma nem tér el nagymértékben az iskolai kompetenciafelmérés telephelyi adatai alapján becsült általános iskolai roma tanulók arányától (Papp Z., 2011). Becslésük szerint a 7-14 éves gyerekek 11,2%-a tartozott a kisebbségi csoportba. A kompetenciafelmérés telephelyi adatai alapján az általános iskolás gyerekek 13,5%-a volt roma, és ez az arány 2011-2018 között alig változott. Az általános iskolás korú gyerekek egy része nyolc-, illetve hatosztályos gimnáziumba jár. Amennyiben figyelembe vesszük a kisgimnazista gyerekek létszámát is, ahová jellemzően nem a kisebbségbe tartozó gyerekek kerülnek, akkor az általános iskolás korú roma gyermekek aránya 11,5-12% körül lehet.

⁶ Megjegyezzük, hogy Habcsek (2007a) 245 ezerre becsülte 2010-re a fiatalok számát. A 65 év feletti aránya körükben ugyanakkor mindössze 5,1%, míg az országos érték meghaladja a 16,5%-ot is (Habcsek, 2007a).

és a romák javuló életkörülményeinek hatására nő a születéskor várható élettartamuk: tovább élnek, így emelkedik az idősebb korcsoport aránya is (Spéder et al., 2018). A fiatalok függőségi rátája 45, az időseké⁷ 7,8% volt 2011-ben. A teljes eltartottsági ráta 52%, ez magasabb, mint az országos érték (45,6%), mivel a „roma kötődésű” fiatalok függőségi rátája kétszerese az országos értéknek. A „roma kötődésű” népesség öregedési indexe⁸ 0,173 (17,3%) az országos 1,147-del (114,7%) szemben. Fontos adat a szülőképes korú nők száma és változása, hiszen a termékenység országos értékének növekedése mellett is – a szülőképes korú nők számának csökkenése miatt – csökkenni fog a születések száma a következő 40 évben. Ez a roma társadalomra nem jellemző, esetükben a szülőképes korú nők száma 2011-ben 155 ezer fő volt, ami a jövőben várhatóan emelkedni fog.

Janky a 2005-ös tanulmányában írt a cigány nők termékenységéről és az azt befolyásoló tényezőkről (Janky, 2005), 2007-ben pedig a korszpecifikus termékenység változásáról (Janky, 2007). Janky megerősíti azt a hipotézist, miszerint a jövőben várhatóan emelkedik a roma nők iskolai végzettsége, javul a munkaerőpiaci helyzetük, és ennek következtében a termékenységi arányszámuk csökkenni fog. Az iskolai végzettség és a termékenység között szoros az összefüggés: előbbi emelkedésével csökken az átlagos gyermekszám (Szabó, Spéder, 2022). Míg a legfeljebb 8 általánost végzett, 1977–1981 között született nem roma nők átlagos gyermekszáma 2,03, a roma nemzetiségű nőké pedig 3,04, addig az ugyanekkor született diplomás, roma nők átlagos gyermekszáma már alig vagy egyáltalán nem tér el a nem roma nők átlagos gyermekszámától. Egy adott területen az átlagos gyermekszámra a romák össznépességen belüli aránya is hatással van. Ahol a romák aránya alacsony, ott a termékenységi mutatójuk értéke is közelebb áll a többségi társadaloméhoz, és az átlagos gyermekszám mindkét népcsoportban rendkívül alacsony (0,9, illetve 1,6). Ahol a roma kisebbség van arányában többségben, ott a roma és a nem roma népesség termékenységi aránya egyaránt magasabb: az 1977–1981-ben született roma nők körében az átlagos gyermekszám 3,1, a nem romák körében pedig 2,1. Kevésbé hangsúlyos, de talán a jövőben egyre lényegesebb szempont lesz – bár ez vitatott – a roma népesség demográfiai asszimilációja vagy identitásváltása (Szabó, 2022). Magáról a folyamatról Kiss (2016) az erdélyi magyarság kapcsán ír részletesen, de a kettős identitásról Bindorffer (2007) tanulmányában is olvashatunk. Az Európai Unióhoz való csatlakozást követő években megindult elvándorlás elérte a roma társadalmat

⁷ Idősek: 65 éves és annál idősebbek.

⁸ Öregedési index: a 65 éves és annál idősebb népesség száma a 14 éves és annál fiatalabb népességhez viszonyítva https://www.ksh.hu/thm/2/indi2_1_2.html

is. Noha valamivel később, de jelentős számban vándoroltak el Magyarországról, főleg Kanadába (Durst, 2022).

A fentebb érintett tényezők – termékenység, demográfiai asszimiláció, várható élettartam és migráció – meghatározzák a roma társadalom népességszámának jövőbeli alakulását. A demográfiai folyamatok komponenseiben bekövetkező változások hatását azonban csak hosszabb idő után lehet érzékelni. Ha van egy olyan népesség, mint például a roma, amely mind termékenységi szintjében, mind várható élettartamában eltér az általánostól, akkor a körükben bekövetkező változások látványosabbak lehetnek. Bizonyos körülmények változása azonban itt sem okoz azonnali hatást: az egészségügyi ellátórendszer javulásának vagy romlásának hatása a születéskor várható élettartamra csak késleltetve mutatható ki, továbbá a roma női népesség termékenységi viselkedésében bekövetkező változások csak 15 évvel később fogják befolyásolni a szülőképes korú nők számát.

A MAGYARORSZÁGI „ROMA KÖTŐDÉSŰ” NÉPESSÉG ELŐRESZÁMÍTÁSA

MÓDSZERTANI ÁTTEKINTÉS

A tanulmányunkban bemutatott „roma kötődésű” népesség előreszámítása koréves adatokból kiindulva, kohorszkomponens módszerrel történt (Habicsek, 2009). Először a népesség-előreszámítás összetevőire készítettük el a hipotéziseket, majd ezekre építettük a jövőben valószínűsíthető forgatókönyveket. A „roma kötődésű” népesség előreszámításához 4 tényezőt vettünk figyelembe: a termékenységet, a halandóságot, a nemzetközi migrációt és a becsült identitásváltásból eredő veszteséget vagy etnikai reprodukciót.⁹ Mindegyik tényező mértékéről (ezek a népességkomponensek) egyaránt 3 hipotézist állítottunk fel: egy magasabb, egy alacsonyabb és egy köztes népességszámhoz vezető változatot. A különböző komponensek és a hipotézisek kombinálásával összesen 81 lehetséges forgatókönyv-variáció készíthető. Ezek közül választottuk ki azt a négyet, amelyek együttese reálisan, ismereteink szerint elképzelhető. Ötödikként kiszámoltuk a legmagasabb népességszámot eredményező változatot is, amely

⁹ Az etnikai reprodukciós együtthatót úgy becsüljük, hogy kiszámoljuk, a roma nemzetiségű nők gyermekeinek hány százaléka lesz roma. A számítások során az identitásváltásból eredő veszteséget adjuk meg, azt hogy a roma nemzetiségű nők gyermekeinek hány százalékát nem vallják már romának a szülők (Szabó, 2022).

kijelöli a 2050-re elképzelhető „roma kötődésű” népesség – bár irreálisnak tartott – felső határát. A számításokat egyrészt az országos népesség-előreszámításnál használt Excel-modellünkkel, másrészt a Spectrum⁵¹⁰ demográfiai előrejelző szoftver segítségével végeztük.

A vizsgált népességet öt éves korcsoportok szerint vetítjük előre (0–4, 5–9, 75–79, 80 éves és annál idősebb) és öt éves periódusokban adjuk meg az eredményt (2015, 2020, ..., 2045, 2050). A kohorszkomponens módszerrel történő népesség-előreszámítás bemeneti adatai a következők:

- a „roma kötődésű” népesség nem és életkor szerinti létszáma, 2011-ben;
- a termékenység alakulása: a népszámlálások adatainak elemzésén alapuló jövőre vonatkozó hipotézisek kialakítása a teljes termékenységi rátára;
- változások a korszpecifikus termékenységi arányok profiljában: a termékenységi arány csökkenése esetén a gyermekvállalási életkor későbbre tolódását feltételezzük;
- a halandóság becslése férfiakra és nőkre külön-külön a születéskor várható élettartamra vonatkozó hipotézisek kialakításával történik;
- az identitásváltásból eredő veszteség: a népszámlálási adatok alapján becsült identitásváltásból eredő veszteség mértéke, ahol a gyermekek nemzetiségét a szülők nem roma nemzetiségűnek diktálták be;
- nemzetközi vándorlás.

A „ROMA KÖTÖDÉSŰ” NÉPESSÉG ELŐRESZÁMÍTÁSÁNAK FŐ FORGATÓKÖNYVEI

Az előreszámítási forgatókönyvek kialakítása során érdemben alapoztunk a roma népességre vonatkozó előzetes számításokra, és a fentiekben vázolt, szakirodalomban tárgyalt összefüggésekre. A fő forgatókönyvek kialakításakor figyelembe vettük, hogy a roma népesség milyen demográfiai jegyekkel (termékenység, korszervezet) rendelkezik, és hogy milyen reális változások várhatók a népesség összetételében. A roma társadalom korszervezete fiatalabb, termékenysége és halandósága magasabb a többségi társadaloménál. A demográfiai fejlődés a termékenység csökkenését és a várható élettartam növekedését feltételezi a jövőben. Ennek ellenére egy olyan verzióval is számolunk, amelyben a roma népesség termékenysége megmarad a jelenlegi szinten. Így a következő öt forgatókönyvet alakítottuk ki.

¹⁰ <http://www.healthpolicyproject.com/index.cfm?id=software&get=Spectrum>

Alapváltozat: ez a legvalószínűbb változat. A teljes termékenységi arányszám csökken, a születéskor várható élettartam nő, mindkét érték fokozatosan közeledik az NKI 2018-as előrejelzése szerinti teljes magyarországi népességre vonatkozó értékhez. A munkaképes korú „roma kötődésű” népesség elvándorlása ugyanúgy jellemző, mint a többségi (nem roma) társadalom esetében. Az alapváltozatban identitásváltásból eredő veszteséggel is számolunk, ami annyit jelent, hogy azt feltételezzük, a „roma kötődésű” nők gyermekeinek egy bizonyos százaléka nem roma kötődésű lesz.

Magas változat: azt feltételezi, hogy a „roma kötődésű” népesség megmarad a demográfiai átmenet jelenlegi szintjén, a demográfiai jellemzők nem közelednek a többségi társadalom (nem roma népesség) mutatóihoz. A termékenység nem csökken, a születéskor várható élettartam lassabban emelkedik, mint az alapváltozat szerinti. A munkaképes korú „roma kötődésű” népesség elvándorlása fokozatosan csökken, majd megszűnik (az egyenleg nulla lesz). Ebben a változatban identitásváltásból eredő veszteséggel nem számolunk.

Közepes változat: mind a négy tényező esetében a közepes változattal számol.

Alacsony változat: a különböző változatok közül ez eredményezi a „roma kötődésű” népesség mutatóinak legnagyobb mértékű közeledését a többségi társadalom mutatóinak értékeihez. Itt a születéskor várható élettartam közelíti a magyarországi össznépességre vonatkozó előrejelzett értékhez, a termékenységi arány pedig jelentősen megközelíti, de nem éri el azt. A munkakereső fiatalok körében az elvándorlás is és az identitásváltásból eredő veszteség is magas.

Irreális változat: azt fejezi ki, mennyire nőne a „roma kötődésű” népesség száma, ha az egyes demográfiai tényezők mindegyike a magasabb népességszámot eredményező értéket venné fel. A termékenység megmaradna a jelenlegi magas szinten, a születéskor várható élettartam közelítene az országoshoz, a vándorlás lecsökkenne, és nem lenne identitásváltásból eredő veszteség sem. Ez a változat lényegében a „roma kötődésű” népességszám felső határát jelöli ki az időszak végére.

A HIPOTÉZISEK RÉSZLETES ÁTTEKINTÉSE NÉPESSÉG-KOMPONENSEK SZERINT

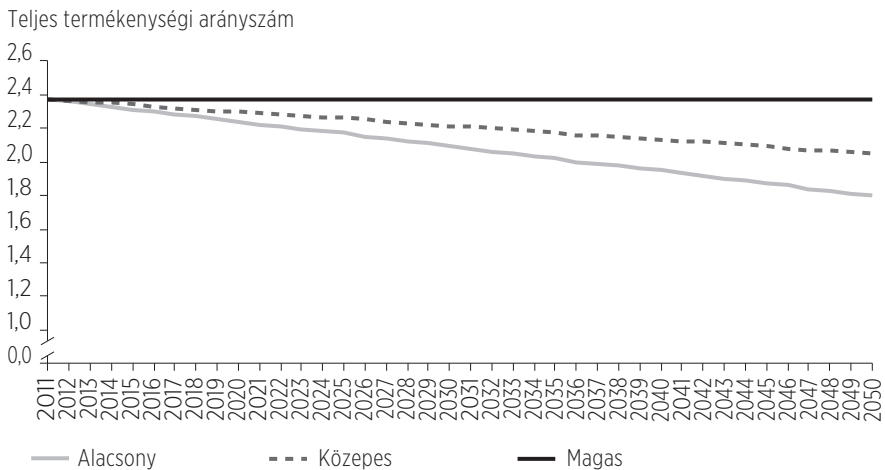
A roma népességre becsült demográfiai jellemzők ismertek a szakirodalom alapján. Feltételezzük azonban, hogy a „roma kötődésű” népesség és a roma társadalom nagymértékű átfedettsége miatt a demográfiai mutatókban nem tapasztalnánk olyan mértékű eltérést, ami megakadályozná, hogy a roma népességre vonatko-

zőan becsült paramétereket (például a demográfiai asszimiláció vagy a migráció esetében) a „roma kötődésű” népességre vonatkoztassuk.

TERMÉKENYSÉGGEL KAPCSOLATOS HIPOTÉZISEK

Három hipotézist fogalmaztunk meg a termékenység alakulására. Az első szerint a termékenység nem változik: nem csökken, de nem is emelkedik az elkövetkező 40 évben (magas és irreális forgatókönyv), megmarad a jelenlegi 2,37-os teljes termékenységi arány (Spéder, 2022). Ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy minden változatlan, hiszen a termékenység stagnálása úgy is létrejöhet, hogy a roma népességen belüli eltérések növekednek, egy erőteljes szegregáció mellett vannak olyan csoportok, amelyek erősebben integrálódnak a többségi társadalomhoz. A második feltevés esetében a termékenységi arány a kezdeti 2,37-os értékről fokozatosan csökken, 2050-ben az előrejelzett országos értéknél (Obádovics, 2018) 25%-kal lesz magasabb, 2,05-os értékkel (alap- és közepes forgatókönyv). A harmadik hipotézis az országos értékhez legjobban közelítő eset, amelyben azt feltételezzük, hogy a „roma kötődésű” népesség átlagos teljes termékenységi arányszáma a reprodukciós szint alá csökken, és 2050-re 1,79-os értéken áll meg, amely az országos népesség magas forgatókönyvének felel meg (1. ábra).

1. ábra. A termékenységgel kapcsolatos három hipotézis

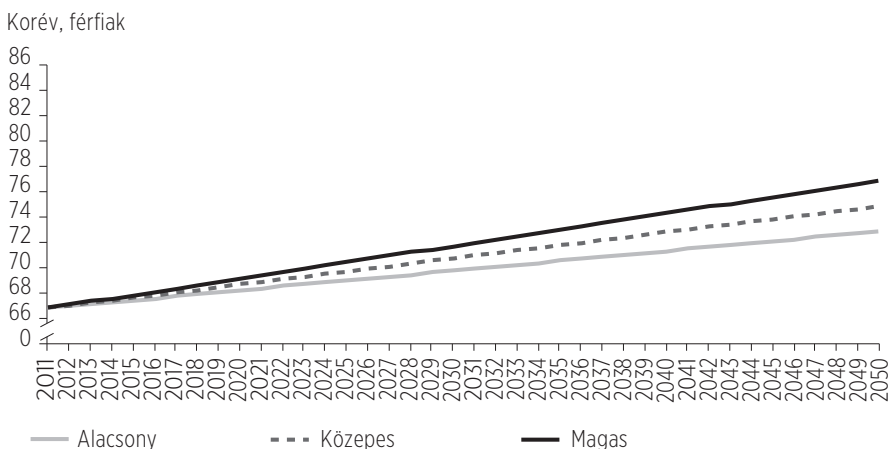

Forrás: 2011. évi népszámlálás, saját számítás.

A SZÜLETÉSKOR VÁRHATÓ ÉLETTARTAMMAL KAPCSOLATOS HIPOTÉZISEK

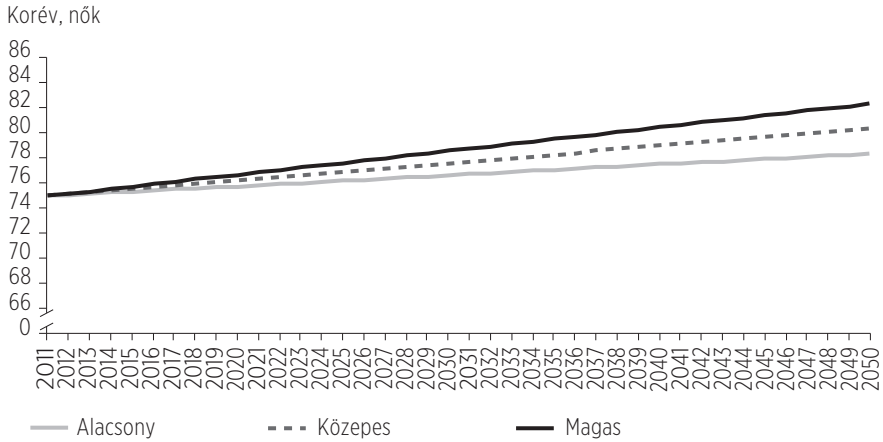
A születéskor várható élettartam esetében a három hipotézist az országosan előrejelzett értékhez viszonyítva alakítottuk ki. A „roma kötődésű” népesség várható élettartamára vonatkozó elemzéseink szerint 2011-ben a roma népesség születéskor várható élettartama átlagosan 5 évvel alacsonyabb, mint az országos érték (Spéder et al., 2018; Bálint, 2022). Az első hipotézis szerint a romák halandósági jellemzői ugyan kismértékben javulnak, de lassabban emelkedik a születéskor várható élettartamuk, mint a többségi társadalomé. A kezdeti öt éves lemaradás a romák és nem romák között az időszak végére 7 évre növekszik. A nők esetében 75,0-ről 78,4 évre, a férfiak esetében 66,8-ről 72,9 évre emelkedik. Ebben az esetben a nők születéskor várható élettartama mindössze 3,4 évvel, a férfiaké 6,1 évvel nő 40 év alatt (magas forgatókönyv esetén). A második feltevés szerint az országos alapváltozathoz képest az öt éves lemaradás megmarad az időszak végéig, azaz a születéskor várható élettartam növekedése megegyezik az országos érték növekedésével (közepes forgatókönyv esetén). A harmadik hipotézis esetén a halandósági mutató javulásával oly mértékben nő a születéskor várható élettartam, hogy közelít az országos értékhez. A kezdeti öt éves lemaradás 3 évre csökken. A nők esetében 75-ről 82,4 évre, a férfiak esetében 66,8-ről 76,9 évre emelkedik (alacsony, alacsony és irreális forgatókönyv) (2a. és 2b. ábrák).

2a. ábra. A születéskor várható élettartammal kapcsolatos hipotézisek a „roma kötődésű” férfiak körében

Forrás: 2011. évi népszámlálás, saját számítás.

2b. ábra. A születéskor várható élettartammal kapcsolatos hipotézisek a „roma kötődésű” nők körében

Forrás: 2011. évi népszámlálás, saját számítás.

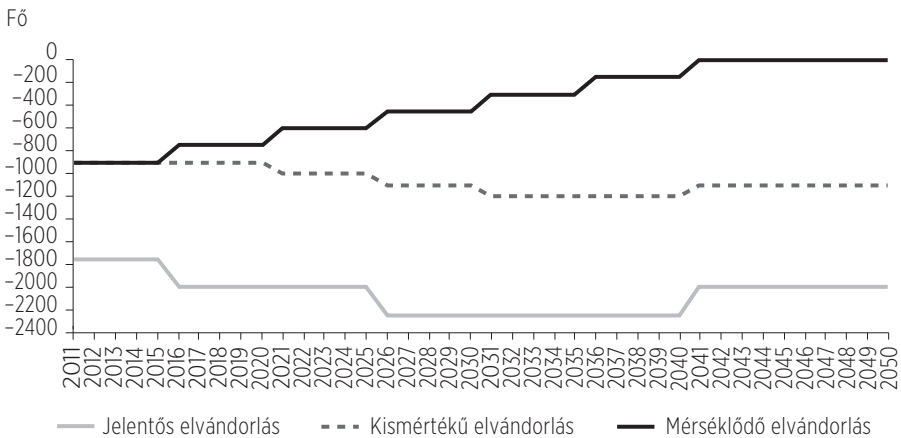
A MIGRÁCIÓVAL KAPCSOLATOS HIPOTÉZISEK

Az Észak-Magyarországon zajló antropológiai kutatások azt jelzik, hogy a roma népesség migrációs magatartása is egyre aktívabb, bár a mobilitásuk néhány évvel lemaradva követi a többségi társadalmat (Durst, 2022). A roma népesség munkavállalási célú elvándorlása is megindult, elsősorban Kanadába és Angliába (Durst, 2022). A „roma kötődésű” népesség három vándorlási hipotézisét az országos népesség-előreszámítás magyar népességre vonatkozó vándorlási egyenlegére alapoztuk úgy, hogy a magyar vándorlási egyenleget a népességszámhoz viszonyítottuk. A kivándorló férfi-nő arányt 60–40%-ra becsültük, míg a kivándorló romák korszerkezetét a kivándorló magyarokéval azonosnak tételeztük fel. Figyelembe vettük a férfiak és nők eltérő korszerkezetét.

Az első változatban a Magyarországra vonatkozó népesség-előreszámítás alacsony migrációs változatbeli népességarányával megegyező roma migrációs egyenleggel (vesztés) számolunk (Obádovics, 2018). A változatok közül ez tételezi fel a „roma kötődésű” népesség legnagyobb mértékű elvándorlását: az éves migrációs egyenleg 1750 és 2250 fő között alakul (alap- és alacsony forgatókönyv). A második feltevésünk az, hogy a roma migrációs hajlandóság csökken ugyan, de a vándorlási egyenleg a negatív tartományban marad. Ezt a változatot az országos előreszámítás alacsony változata alapján határoztuk meg úgy, hogy az elvándorló „roma kötődésű” népesség aránya fele akkora lesz, mint az országos előreszámításban az alacsony változat szerint a magyarországi

elvándorlóké (közepes forgatókönyv). A harmadik hipotézisben pedig azt feltételeztük, hogy a „roma kötődésű” népesség emigrációja lassan csökken a jelenlegi becsült értékhez képest, és 2040-re a vándorlási egyenleg nulla lesz. Ezt a változatot az országos előreszámítás alapváltozata alapján határoztuk meg úgy, hogy az elvándorló „roma kötődésű” népesség aránya fele akkora legyen, mint az országos előreszámításban az alapváltozat szerint a magyarországi elvándorlóké (magas és irreális forgatókönyv). Az elvándorlás csökkenése egyrészt abból adódik, hogy a kivándorlás mérséklődik, másrészt abból, hogy a korábban kivándorolt népesség egy része visszatér az anyaországba (3. ábra).

3. ábra. A vándorlási egyenleggel kapcsolatos hipotézisek

Forrás: 2011. évi népszámlálás, saját számítás.

AZ IDENTITÁSVÁLTÁSSAL KAPCSOLATOS HIPOTÉZISEK

Ebben a részben alapvetően a többségi és a kisebbségi népesség interetnikus kapcsolatára fogalmazunk meg különböző feltételezéseket. Az első hipotézis alapvetően a többségi társadalomhoz való közeledés jellemzi. Ez esetben azt feltételezzük, hogy a „roma kötődésű” népesség demográfiai értelemben vett demográfiai asszimilációjából eredő vesztesége 5,4%-os lesz (mint 1990-ben a roma nemzetiségű népesség esetében, lásd. Szabó, 2022), így ilyen arányban csökkentjük a roma újszülöttek számát (alapforgatókönyv). A második hipotézis estén a veszteség mértéke évi 1,3% (közel ahhoz az értékhez, mint amit mértünk 2011-ben a roma első és második nemzetiségű népesség körében, Szabó, 2022). Azt feltételezzük, hogy a veszteség kisebb, mint az első hipotézis esetében, de

létező jelenség a „roma kötődésű” népesség körében is (közepes forgatókönyv). A harmadik változatban nem számolunk identitásváltásból eredő veszteséggel. Azt feltételezzük, hogy a „roma kötődésű” nőktől születő gyermekek mindegyike roma identitású lesz (magas és irreális forgatókönyv).

A forgatókönyvek jellemzőinek összefoglalását az 1. táblázat, a forgatókönyvekhez tartozó főbb jellemzők várható alakulását pedig a 2. táblázat tartalmazza.

1. táblázat. A forgatókönyvek főbb jellemzői

Forgatókönyv	Termékenység	Születéskor várható élettartam	Migráció	Identitásváltás vesztesége
Alapváltozat (legvalószínűbb)	közepes: mérsékelt csökkenés következtében 2050-re 2,05 lesz az érték	magas: erőteljesebben nő a születéskor várható élettartam, mint az országos, csökken a különbség; az időszak végére a kezdeti ötéves lemaradás 3 évre csökken.	alacsony: a kezdeti fokozódó elvándorlás után 2000 fő körül áll be a vándorlási egyenleg	jelentős: 5,4%-os az identitásváltásból eredő veszteség, a roma kötődésű nők gyermekeinek 5,4%-a nem lesz roma
Magas	magas: a teljes időtartamban megmarad a 2,37-os értéken	alacsony: fokozódik a különbség az országos és a roma kötődésű népesség várható élettartama között, az időszak végére az 5 évnnyi lemaradás 7 évre növekszik.	magas: mérséklődik az elvándorlás, nullához tart. A vándorlási egyenleg 0-ig emelkedik 2040-től nulla lesz az időszak végéig.	nincs veszteség
Közepes	közepes: mérsékelt csökkenés következtében 2050-re 2,05 lesz az érték	közepes: marad az 5 évnnyi különbség az országos és a roma kötődésű népesség várható élettartama között.	közepes: a vándorlási egyenleg -1100 fő körül alakul	közepes: 1,3%-os az identitásváltásból eredő veszteség, a roma kötődésű nők gyermekeinek 1,3%-a nem lesz roma
Alacsony	alacsony: az időszak végére 1,79-ra csökken	magas: erőteljesebben nő a születéskor várható élettartam, mint az országos, csökken a különbség. Az időszak végére a kezdeti ötéves lemaradás 3 évre csökken.	alacsony: a kezdeti fokozódó elvándorlás után -2000 fő körül áll be a vándorlási egyenleg	jelentős: 5,4%-os az identitásváltásból eredő veszteség, a roma kötődésű nők gyermekeinek 5,4%-a nem lesz roma
Irreális (felső határ)	magas: a teljes időtartamban megmarad a 2,37-os értéken	magas: erőteljesebben nő a születéskor várható élettartam, mint az országos, csökken a különbség. Az időszak végére a kezdeti 5 évnnyi lemaradás 3 évre csökken.	magas: mérséklődik az elvándorlás, 2040-től már nulla lesz az egyenleg	nincs veszteség

Forrás: saját szerkesztés.

2. táblázat. A forgatókönyvek főbb jellemzői számokban

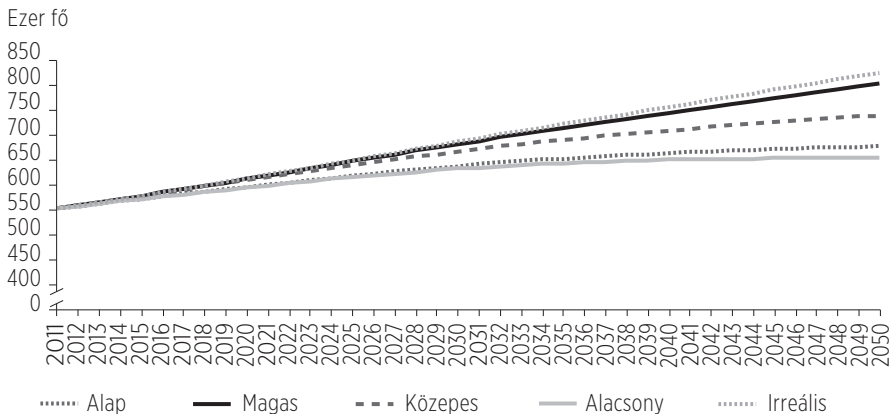
	2011	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Alapváltozat jellemzői									
Teljes termékenységi arányszám	2,37	2,34	2,3	2,26	2,21	2,17	2,13	2,09	2,05
Születéskor várható élettartam, férfi	66,79	67,82	69,12	70,41	71,70	73,00	74,29	75,58	76,87
Születéskor várható élettartam, nő	74,96	75,72	76,67	77,62	78,56	79,51	80,46	81,41	82,36
Vándorlási egyenleg (fő/év)	-1750	-1750	-2000	-2000	-2250	-2250	-2250	-2000	-2000
Átlagosan évente az újszülöttek 5,4%-a nem lesz roma.									
Magas változat jellemzői									
Teljes termékenységi arányszám	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37
Születéskor várható élettartam, férfi	66,79	67,41	68,19	68,97	69,75	70,53	71,31	72,09	72,87
Születéskor várható élettartam, nő	74,96	75,31	75,74	76,18	76,62	77,05	77,49	77,92	78,36
Vándorlási egyenleg (fő/év)	-900	-900	-750	-600	-450	-300	-150	0	0
Nincs identitásváltásból eredő veszteség.									
Közepes változat jellemzői									
Teljes termékenységi arányszám	2,37	2,34	2,3	2,26	2,21	2,17	2,13	2,09	2,05
Születéskor várható élettartam, férfi	66,79	67,62	68,66	69,69	70,73	71,77	72,80	73,84	74,87
Születéskor várható élettartam, nő	74,96	75,51	76,21	76,90	77,59	78,28	78,97	79,67	80,36
Vándorlási egyenleg (fő/év)	-900	-900	-900	-1000	-1100	-1200	-1200	-1100	-1100
Átlagosan évente az újszülöttek 1,3%-a nem lesz roma.									
Alacsony változat jellemzői									
Teljes termékenységi arányszám	2,37	2,31	2,24	2,17	2,09	2,02	1,95	1,87	1,79
Születéskor várható élettartam, férfi	66,79	67,82	69,12	70,41	71,70	73,00	74,29	75,58	76,87
Születéskor várható élettartam, nő	74,96	75,72	76,67	77,62	78,56	79,51	80,46	81,41	82,36
Vándorlási egyenleg (fő/év)	-1750	-1750	-2000	-2000	-2250	-2250	-2250	-2000	-2000
Átlagosan évente az újszülöttek 5,4%-a nem lesz roma.									
Irreális változat jellemzői									
Teljes termékenységi arányszám	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37
Születéskor várható élettartam, férfi	66,79	67,82	69,12	70,41	71,70	73,00	74,29	75,58	76,87
Születéskor várható élettartam, nő	74,96	75,72	76,67	77,62	78,56	79,51	80,46	81,41	82,36
Vándorlási egyenleg (fő/év)	-900	-900	-750	-600	-450	-300	-150	0	0
Nincs identitásváltásból eredő veszteség.									

Forrás: saját szerkesztés.

A „ROMA KÖTÖDÉSŰ” NÉPESSÉG-ELŐRESZÁMÍTÁS EREDMÉNYE

A következőkben a 2011-es népszámlálási adatokra épülő „roma kötődésű” népességre vonatkozó népesség-előreszámítást ismertetjük az ötféle forgatókönyv szerint (4. ábra). Az előreszámított időintervallum 40 év: ekkora időtávon tehát meglehetősen tág határokat adhatunk meg a várható népességszámra. A legalacsonyabb érték 654 ezer, a legmagasabb 827 ezer fő. A legalacsonyabb népességszámot az alacsony forgatókönyv eredményezi, a romák demográfiai viselkedése ebben az esetben közelít legjobban a többségi társadalom (nem roma népesség) viselkedéséhez. Ezt a létszámot csak 25 ezer fővel haladja meg az alapváltozat forgatókönyve, amely szerint 679 ezer lesz hazánkban a „roma kötődésű” népesség száma 2050-ben. A két forgatókönyv csak a termékenységi arányszámban tér el egymástól, hiszen az alacsony forgatókönyv szerint 1,79-re csökken, míg az alapváltozatban 2,05-ra csökken ez az érték. A legmagasabb „roma kötődésű” népességszámot az irreális forgatókönyv jelenti, de ennél csak 7 ezer fővel alacsonyabb a magas forgatókönyv eredménye. Utóbbi csak a születéskor várható élettartam hipotézisében tér el az irreális, legmagasabb népességszámot eredményező forgatókönyv értékétől. A magas forgatókönyv alacsonyabb születéskor várható élettartammal számol, mint az irreális forgatókönyv. A közepes változat a legalacsonyabb és legmagasabb érték közötti középértéket adja meg. A kezdeti (2011-es) értékhez képest 100 ezer és 270 ezer közötti létszámnövekedést prognosztizáltunk, ami évente 2500 és 7000 fő közötti növekedést jelent.

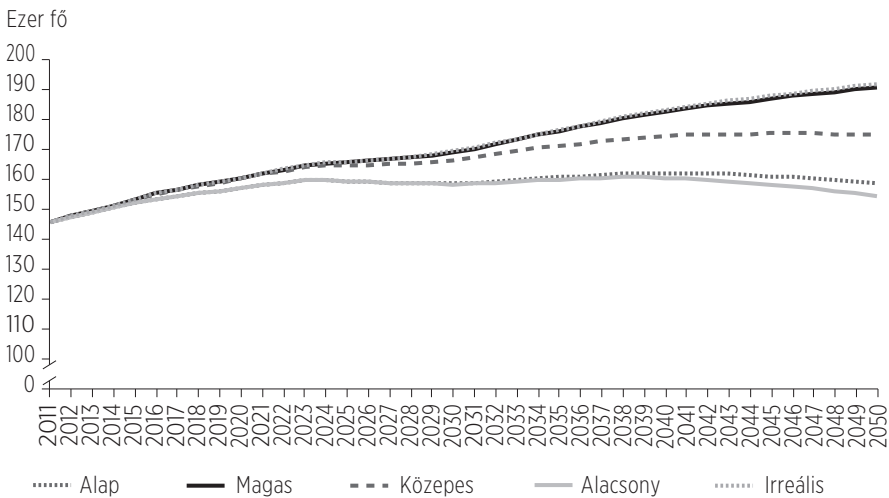
4. ábra. A népességszám alakulása a különböző forgatókönyvek szerint

Forrás: 2011. évi népszámlálás, saját számítás.

A születések száma a magas és irreális forgatókönyv szerint emelkedik. E két esetben a termékenységi arány megmarad a reprodukciós szintet meghaladó 2,37-os értéken. A többi forgatókönyv szerint a kezdeti enyhe növekedés után, a 2020-as évek közepétől – ha nem is drasztikus – csökkenés várható a születésszámban. A születések számának emelkedésére az első 15 évben a szülőképeskorú nők számának emelkedése (5. ábra) is hatással van. Azonos termékenységi szint mellett több nőnek több gyermeke születik. Míg 2011-ben a szülőképes korú nők létszáma még 146,7 ezer volt, addig 2020-tól az időszak végéig 160 ezer körül alakul. Ezzel összefüggésben magasabb létszám várható a magas és irreális forgatókönyvek esetében. Ha a jelenlegi szinten marad az átlagos gyermekvállalási hajlandóság, a születések száma továbbra is emelkedni fog, és még csökkenő termékenység esetén is növekvő születésszám várható 2025-ig (6. ábra).

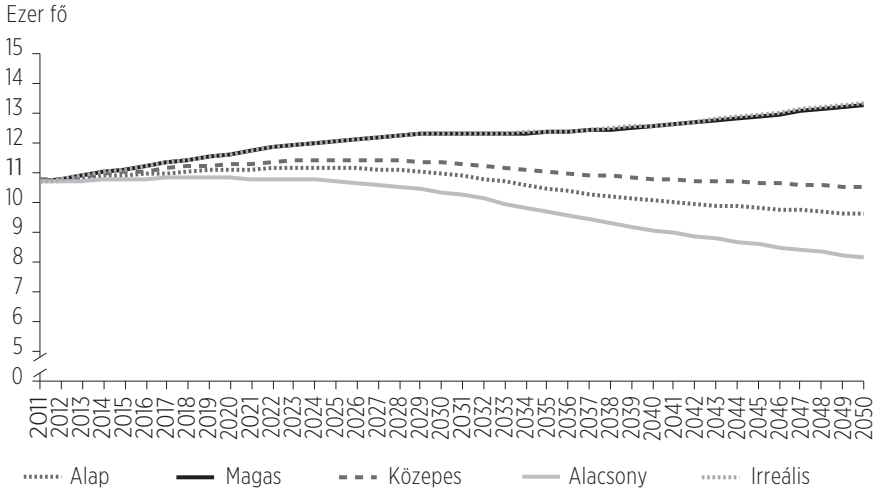
5. ábra. A 15–49 éves nők számának alakulása a különböző forgatókönyvek szerint

Forrás: 2011. évi népszámlálás, saját számítás.

A halálozás jelenti a természetes szaporodás/fogyás mérleg másik oldalát. Hazánk népessége – a legtöbb fejlett országhoz hasonlóan – öregszik. A „roma kötődésű” népességen belül is növekszik az idősebb korosztály aránya, de ez meg se közelíti az országos értéket (Obádovics, 2018). Míg az idősek aránya 2011-ben Magyarországon meghaladta a 15%-ot, addig a „roma kötődésű” népesség mindössze 5,1%-a tartozott ebbe a korcsoportba. Az országos előreszámítás alapváltozata szerint ez az érték 2050-re 28%-ra emelkedik, ezzel szemben a „roma kötődésű” idősek aránya – bár szintén jelentősen nő – mindössze 15,7% lesz

6. ábra. A születések számának alakulása a különböző forgatókönyvek szerint

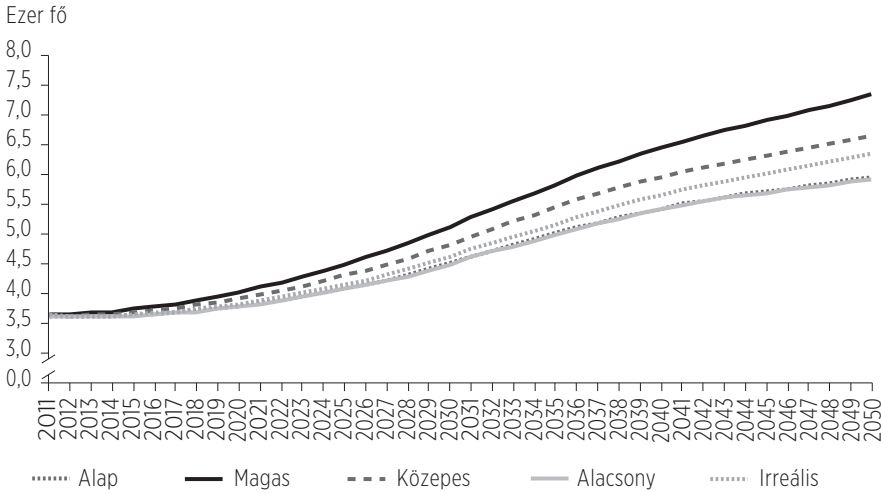
Forrás: 2011. évi népszámlálás, saját számítás.

az alapforgatókönyv szerint. A születéskor várható élettartam növekedésével az idős korosztály aránya egyre magasabb. Az életkor előrehaladtával az elhalálozás valószínűsége nő, ezért a halálozások számát elsősorban az idős korosztály létszáma határozza meg. A népességszám növekedésével az idős korosztály létszáma is nő, a halálozások számát így két tényező is az emelkedés irányába tolja. Átlagosan évente 150 fővel növekszik a halálozások száma. A következő 15 évben feltételezhetően csak lassan fog emelkedni a halálozások száma, majd egy intenzívebben növekvő 15 éves szakasz következhet. Ezután ismét mérséklődik az emelkedés, és 2050-re a javuló halandóság mellett átlagosan 2800 fővel lesz magasabb a halálozások száma, mint 2011-ben. A legalacsonyabb halálozási számot az alacsony és az alapforgatókönyvek adják (5935 fő), a legmagasabb halálozási számot a magas forgatókönyv eredményezi (7350 fő) (7. ábra).

A népességdinamika egyik legfontosabb összetevője a születés és halálozás különbsége, azaz a természetes szaporodás, illetve fogyás. A „roma kötődésű” népesség esetében a vizsgált időszak alatt természetes szaporodásról beszélhetünk, ellentétben az országos tendenciákkal. Az ország népessége 1980 óta folyamatosan csökken a születésszámot meghaladó halálozás miatt, de ez a „roma kötődésű” népesség esetében fordítva van. A születések száma meghaladja a halálozások számát amellett is, hogy a születések száma csökken, a halálozások száma nő. Az alapforgatókönyv szerint a szaporodási többlet 2011-ben még meghaladta a hétezeret, 2050-ben várhatóan már csak 3600 fő körül alakul.

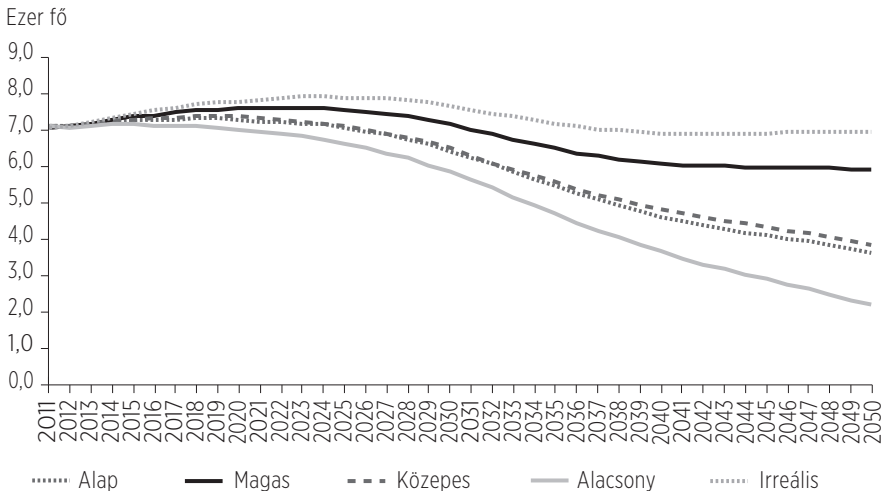
Az alacsony forgatókönyv szerint mindössze 2,2 ezer fő lesz a szaporodási többlet 2050-ben. Az irreális forgatókönyv az időszak elején és végén hasonló többletet eredményez, az összes többi forgatókönyv esetében csökken a természetes szaporodás az időszak alatt (8. ábra).

7. ábra. A halálozások számának alakulása a különböző forgatókönyvek szerint

Forrás: 2011. évi népszámlálás, saját számítás.

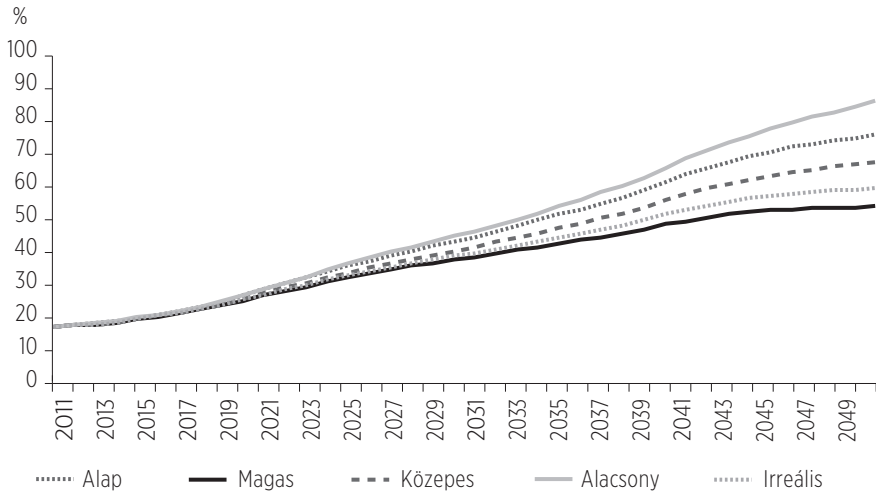
8. ábra. A természetes szaporodás alakulása a különböző forgatókönyvek szerint

Forrás: 2011. évi népszámlálás, saját számítás.

2017-ben Magyarország öregedési indexe 130% volt. A „roma kötődésű” társadalom ugyanezen mutatója 2011-ben 17,3%, míg 2017-re a becsült érték 21,4%, az országos arány hatodrésze. 2050-re mindez 54 és 86,4% között alakul a különböző forgatókönyvek teljesülésének függvényében, ami annyit jelent, hogy az alsó érték esetén is csak fele annyian lesznek 65 év felett, mint 14 év alatt (9. ábra).

9. ábra. Az öregedési index alakulása a különböző forgatókönyvek szerint

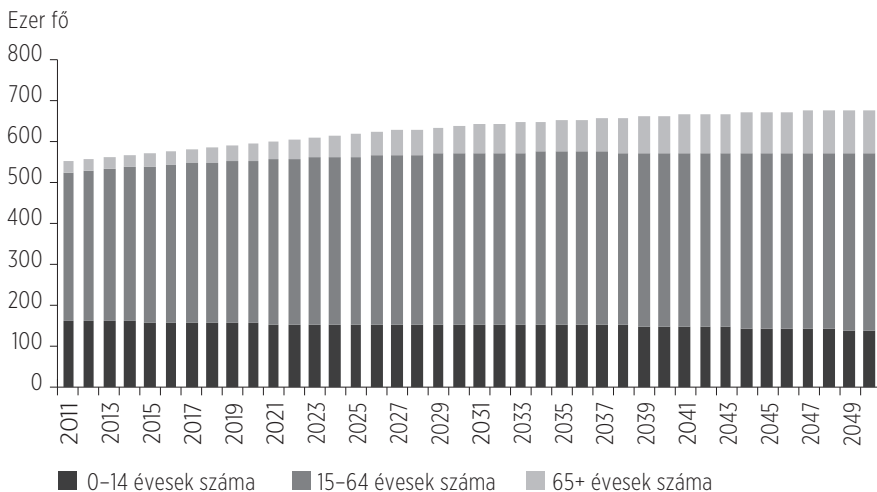
Forrás: 2011. évi népszámlálás, saját számítás.

A „ROMA KÖTÖDÉSŰ” NÉPESSÉG JÖVŐBELI SZERKEZETE NEM ÉS ÉLETKOR SZERINT

A következőkben a „roma kötődésű” népességnek az alapváltozat alakulása szerinti (10. ábra) korcsoportos és nemenkénti összetételét ismertetjük 2011 és 2050 között. A népesség főbb korcsoportjai a gyermek-, a munkaképes korúak, valamint az idősek. A gyermekkorúak a 14 év alattiakat, az idősek pedig a nyugdíjas korúaknak megfelelő 65 év felettieket jelenti. 2011-ben 163,5 ezer gyermekkorú „roma kötődésű” személy élt Magyarországon. Ez a korcsoport az idő előrehaladtával folyamatosan csökken, és a roma népesség folyamatosan öregszik. 2039-re a gyermekkorúak száma 150 ezer alá süllyed, 2050-re pedig már várhatóan a 140 ezret sem éri el. Ez a közel 25 ezer fős csökkenés az alacsonyabb termékenységnek és a gyermekvállalás halasztásának következménye (Kapitány,

Spéder, 2018). Ugyanakkor az idős korcsoport létszáma növekedésnek indul. Míg 2011-ben még a 30 ezret sem érte el, addig 2020-ban átlépi a 40 ezret az időskorú „roma kötődésűek” száma. A gyors növekedés miatt 2050-ben már százezres tömeget fognak képviselni a 65 év felettiak a roma társadalomban.

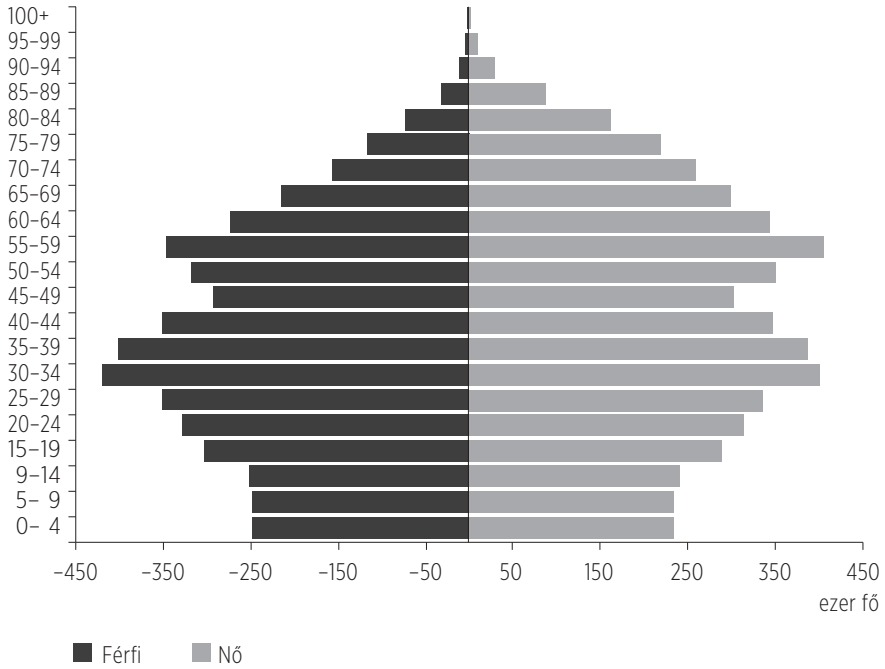
10. ábra. A „roma kötődésű” népesség összetétele főbb korcsoportok szerint az alapváltozattal becsült népesség esetében

Forrás: 2011. évi népszámlálás, saját számítás.

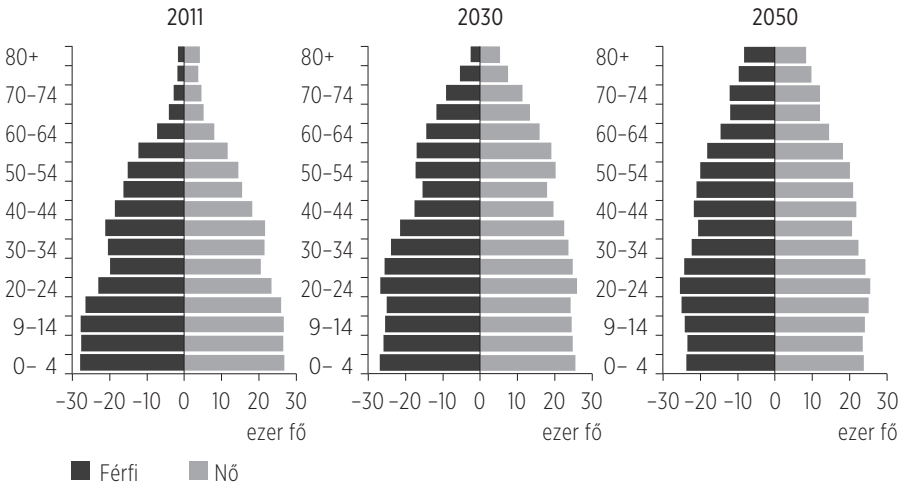
Az életkor szerinti létszámokat számos tényező befolyásolja. A legfontosabb az egymást követő születési évszámok nagysága. A múltbeli kiemelkedően magas születési hullámok, illetve mély hullámvölgyek az idő múlásával más-más életkori csoportban okoznak növekedést vagy csökkenést. Magyarország 2011. évi korfáján két nagy születési évszám kiugróan népes csoportja látható (11. ábra). Az 1950-es, ún. Ratkó-korszak szülöttei, illetve az ő gyermekeik, akik az 1970-es években jöttek világra lényegesen többen vannak, mint a korábbi vagy a későbbi évszámok tagjai (Habicsek, 2009; Földházi, 2015). A „roma kötődésű” népesség 2011-es korfája jelentősen eltér Magyarország korfájától (12a. ábra). A Ratkó-korszak gyermekei nem jelennek meg kiugró korcsoportként, valószínűleg a korai halálozás okán, valamint jól látható a demográfiai átmenet különböző stádiumát jellemző alakzat. A 12c. ábrán a „roma kötődésű” népesség korfája látható 2050-re, amely a népesség-előreszámítás alapforgatókönyve alapján készült. A korfa alsó korcsoportjában már felfedezhető a csökkenő népességszám, ami az első demográfiai átmenetből a másodikba áthajló mintázatot érzékelteti.

11. ábra. Magyarország korfája, 2011

Forrás: KSH Népszámlálás 2011 alapján NKI becslés, saját számítás.

12. ábra. A „roma kötődésű” népesség korfája (12a, 12b, 12c)

Forrás: 2011. évi népszámlálás, saját számítás.

A „roma kötődésű” népesség-előreszámítás forgatókönyveinek részletes adatait táblázatos formában a Mellékletben mutatjuk be.

ÖSSZEGZÉS

Elemzésünkkel átfogó képet kívántunk adni a „roma kötődésű” népesség demográfiai jellemzőiről és annak várható alakulásáról a következő 40 évre. Fontos tudni, hogy a „roma kötődésű” népesség jövőbeni számának meghatározása a 2011. évi becsült népességszámokon alapul, és ez nagyfokú bizonytalanságot hordoz magában. Ahogyan ezt már Hablicsek László (2007a) is kiemelte, „a roma népességről szóló adatok alapvető hiánya minden ilyen vizsgálatnak gátját képezi”, és ez a kijelentése jelenleg is érvényes. Az általunk kidolgozott forgatókönyvek folyamatosan növekvő, közben mérsékeltlen öregedő népességet vetítenek előre a következő, előreszámított időszakra. Az eredmények az adatok bizonytalanságából fakadóan elsősorban irányszámoknak tekinthetők, kijelölnek egy bizonyos intervallumot, amelyben majd valószínűleg a tényleges adatok is megtalálhatóak lesznek. A „roma kötődésű” népesség aránya a kiinduló 5,5-ről 9,0%-ra emelkedhet, amelyben a roma népesség növekedése mellett érdemi tényező a nem roma népesség csökkenése. Elemzéseinkből nyilvánvaló, hogy a romák össznépességen belüli aránya a demográfiai folyamatok mellett a társadalmi integrációjuk mértékétől is függ. Alapvető feltételezéseink szerint a két népesség demográfiai magatartása a jövőben közeledni fog. Ha a közeledés felerősödik (javul a romák iskolai végzettsége, növekszik azok aránya, akik nem szegregált körülmények között élnek), akkor vélhetően csökken a termékenység, javul a születéskor várható élettartam, de az identitásváltás is fokozódhat. Jelenlegi előrejelzéseinkben egy mérsékelt közeledéssel számoltunk. Ez egyértelműen a roma társadalom létszámának növekedését jelzi. A 2011-re becsült 554 ezer főről az alapváltozat szerint 679 ezer főre emelkedik a „roma kötődésű” népesség száma. A legalacsonyabb és a legmagasabb változat között kicsit több mint 150 ezer főnyi különbség van (654 ezer és 805 ezer, illetve az irreális változat enél is több, 826 ezer fő.) Minden korcsoportban nő a „roma kötődésűek” aránya az össznépességen belül. 2011-ben a megszületett gyermekek 11,9%-a volt, míg az alapforgatókönyv szerint 2050-re akár a 12,4%-a lehet roma kötődésű.

IRODALOM

- Bálint L. (2022). Kísérlet a roma népesség várható élettartamának meghatározására. In Szabó L. (szerk.), *Roma népesedési viszonyok Magyarországon, 1990–2011. Demográfia*, 65(2–3), 173–209.
- Bindorffer Gy. (2007). Etnikai, nemzeti és kétnemzeti identitás. Előszó. In Bindorffer Gy. (szerk.), *Változatok a kettős identitásra. (7–15)*. Budapest: Gondolat – MTA Kisebbség-kutató Intézet.
- Durst J. (2022). A magyarországi romák transznacionális migrációja, periodikus mobilitása: egy etnográfiai kutatás tanulságai Észak-Magyarországról. In Szabó L. (szerk.), *Roma népesedési viszonyok Magyarországon, 1990–2011. Demográfia*, 65(2–3), 211–233.
- Földházi E. (2015). A népesség szerkezete és jövője. In Monostori J., Őri P. és Spéder Zs. (szerk.), *Demográfiai portré 2015. Jelentés a magyar népesség helyzetéről*. KSH NKI, Budapest: 213–226.
- Hablicsek L. (2000). Kísérlet a roma népesség előreszámítására 2050-ig. In Horváth Á., Landau E., Szalai J. (szerk.), *Cigánynak születni. Tanulmányok, dokumentumok. (243–276.)* Budapest: Aktív Társadalom Alapítvány – Új Mandátum Kiadó.
- Hablicsek L. (2007a). Kísérleti számítások a roma lakosság területi jellemzőinek alakulására és 2021-ig történő előrebecslésére. *Demográfia*, 50(1), 7–54.
- Hablicsek L. (2009). A népesség szerkezet és jövője. In Monostori J., S. Molnár E. és Spéder Zs. (szerk.), *Demográfiai portré 2009. Jelentés a magyar népesség helyzetéről*. KSH NKI, Budapest: 133–144.
- Hablicsek L., Hablicsekné Richter M. és Lángi T. (2018). A magyarországi romák népességszámának prognózisa regionális szinten 2061-ig. *Competitio 2019. XVIII. évfolyam, 1–2. szám*, 39–74. o., doi: 10.21845/comp/2019/1-2/2
- Infostat (2002). *Projection of Roma population in Slovakia until 2025*. Akty Bratislava: Demographic Research Centre.
- Janky B. (2005). A cigány nők társadalmi helyzete és termékenysége. In Nagy I., Pongrácz T., Tóth I. Gy. (szerk.), *Szerepváltozások. Jelentés a nők és férfiak helyzetéről. (121–135.)*. Budapest: Tárki-ICsSzM.
- Janky B. (2007). A korai gyermekvállalás meghatározó tényezői a cigány nők körében. *Demográfia*, 44(1–2), 44–73.
- Kapitány B., Bálint L., Murinkó L., Őri P., Pakot L. és Várnainé Anek Á. (2014). *Becslések a „roma kötődésű” népesség számáról és területi elhelyezkedéséről a 2011. évi népszámlálás adatai alapján II: „roma kötődésű” népesség becslése, adatsorok*. A KSH Népeségtudományi Kutatóintézet elemzései az Emberi Erőforrások Minisztériuma részére. Budapest: KSH NKI.
- Kemény I. (1997). A magyarországi roma (cigány) népességről (két felmérés tükrében). *Magyar Tudomány*, 42(104), (6): 644–655.
- Kertesi G. és Kézdi G. (1998). *A cigány népesség Magyarországon*. Dokumentáció és adatár. Budapest: Socio-Typo.
- Kiss T. és Csata I. (2007). A magyar népesség előreszámításának lehetőségei Erdélyben. *Demográfia*, 50(4), 360–391.
- Kiss T. (2016). Asszimiláció és határmegerősítés. Vegyes házasságok és a vegyes családokon belüli etnikai szocializáció Erdélyben. *Média és identitás*, 47(2).

- Mészáros Á., Czibulka Z., Fóti J., Nagy O. és Szűcs Z. (1994). *A cigányság helyzete, életkörülményei*. Budapest.
- Obádovics Cs. (2018). A népesség szerkezete és jövője. In Monostori J., Őri P. és Spéder Zs.(szerk.), *Demográfiai portré*, 271–294.
- Papp Z. A. (2010). A romániai roma-magyar kötődésű népesség az 1992. és 2002. évi népszámlálási adatok tükrében. *Regio*, 21(1), 9–140.
- Papp Z. A. (2011). Idősoros roma tanulói arányok és kihatásuk a kompetenciaeredményekre. *Pro Minoritate*, 75–104.
- Ravasz Á., Kovács L. és Markovics F. (2020). *Roma közösség Atlasz 2019 /Atlas Rómskych komunit 2019*. Veda. 2020.
- Spéder Zs. (2022). A hazai „roma kötődésű” népesség termékenységi magatartásának egyes jellemzői. Előtanulmány egy népesség-előreszámításhoz. In Szabó L. (szerk.). *Roma népesedési viszonyok Magyarországon, 1990-2011. Demográfia*, 65(2–3), 155–172.
- Spéder Zs., Bálint L. és Pakot L. (2018). *A roma népesség halandósági viszonyai és várható élettartama*. (A KSH Népeségtudományi Kutatóintézet elemzése az Emberi Erőforrások Minisztériuma részére). Budapest: KSH Népeségtudományi Kutatóintézet.
- Šprocha, B. (2014): Reproduction of the Romani population in Slovakia and prognoses for Romani population developments to 2030. *Reprodukcia rómskeho obyvateľstva na Slovensku a prognóza jeho populačného vývoja*. Bratislava 2014. Prognostický ústav Slovenskej akadémie vied
- Szabó L. és Spéder Zs. (2022). A roma népesség termékenységének összehasonlító vizsgálata négy kelet-közép-európai országban. In Szabó L. (szerk.). *Roma népesedési viszonyok Magyarországon, 1990-2011. Demográfia*, 65(2–3), 117–154.
- Szabó, L. (2022). A roma és nem roma vegyes párok kapcsolata, továbbá etnikai reprodukció a roma nemzetiségű nők körében Magyarországon 1990-ben és 2011-ben. In Szabó L. (szerk.). *Roma népesedési viszonyok Magyarországon, 1990-2011. Demográfia*, 65(2–3), 235–278.

MELLÉKLET

M1. táblázat. A roma népesség előreszámításának alapváltozata

	2011	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Népesség	553 882	573 362	596 856	619 695	638 945	653 990	664 344	672 817	678 941
Férfi	275 202	284 209	294 675	304 548	312 326	318 028	321 633	324 876	327 391
Nő	278 680	289 153	302 181	315 147	326 619	335 962	342 711	347 941	351 550
Születések száma	10 743	10 921	11 096	11 160	10 950	10 484	10 070	9 826	9 594
Halálozások száma	3 626	3 628	3 777	4 081	4 506	5 004	5 436	5 719	5 955
0–14 évesek száma	163 506	159 337	155 242	152 197	153 411	152 445	148 481	143 512	139 115
15–64 évesek száma	362 183	382 375	400 073	412 965	419 020	423 001	424 449	427 306	433 436
65 évesek és annál idősebbek	28 248	31 650	41 481	54 533	66 578	78 610	91 414	101 932	106 390
Szüloőképesszerű nők száma	146 697	152 644	157 497	159 811	158 867	160 959	162 102	161 271	159 147
Születési ráta	19,4	19,0	18,6	18,0	17,1	16,0	15,2	14,6	14,1
Halálozási ráta	6,5	6,3	6,3	6,6	7,1	7,7	8,2	8,5	8,8
Teljes eltartottsági ráta	52,9	49,9	49,2	50,1	52,5	54,6	56,5	57,4	56,6
Mediánéletkor	27	28	29	30	31	33	34	35	36
Fiatalok (0–14 évesek) aránya	29,5	27,8	26,0	24,6	24,0	23,3	22,4	21,3	20,5
Fiatalok függőségi rátája	45,1	41,7	38,8	36,9	36,6	36,0	35,0	33,6	32,1
Idősek függőségi rátája	7,8	8,3	10,4	13,2	15,9	18,6	21,5	23,9	24,5
Öregedési index	17,3	19,9	26,7	35,8	43,4	51,6	61,6	71,0	76,5
Korcsoportos megoszlás, %									
0–4 éves	9,9	9,0	8,7	8,5	8,2	7,8	7,3	7,0	6,8
5–14 éves	19,6	18,8	17,3	16,1	15,8	15,5	15,0	14,3	13,7
15–24 éves	17,9	18,3	17,9	17,2	16,0	15,0	15,0	14,9	14,6
15–49 éves	52,9	52,9	52,2	51,0	49,3	49,0	48,7	48,1	47,1
15–64 éves	65,4	66,7	67,0	66,6	65,6	64,7	63,9	63,5	63,8
65 évesek és annál idősebbek	5,1	5,5	7,0	8,8	10,4	12,0	13,8	15,2	15,7
15–49 éves nők	52,6	52,8	52,1	50,7	48,6	47,9	47,3	46,4	45,3
Hipotézisek									
Teljes termékenységi arányszám	2,37	2,34	2,3	2,26	2,21	2,17	2,13	2,09	2,05
Születéskor várható élettartam, férfi	66,7	67,8	69,1	70,4	71,6	72,9	74,2	75,5	76,7
Születéskor várható élettartam, nő	75,0	75,7	76,5	77,4	78,4	79,5	80,4	81,2	82,1
Születéskor várható élettartam, együtt	70,9	71,7	72,8	74,0	75,1	76,3	77,4	78,5	79,5
Migrációs egyenleg, fő	-1750	-1750	-2000	-2000	-2250	-2250	-2250	-2000	-2000
Identitásváltás-vesztés, fő	-582	-608	-639	-634	-646	-615	-623	-604	-611

M2. táblázat. A roma népesség előreszámításának magas változata

	2011	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Népesség	553 882	579 298	613 225	648 347	682 963	715 330	745 787	775 902	805 675
Férfi	275 202	287 544	303 860	320 552	336 873	352 184	366 882	381 847	396 997
Nő	278 680	291 754	309 365	327 795	346 091	363 146	378 904	394 056	408 678
Születések száma	10 718	11 114	11 627	12 072	12 303	12 358	12 568	12 910	13 268
Halálozások száma	3 628	3 732	4 024	4 496	5 125	5 835	6 452	6 913	7 350
0–14 évesek száma	163 506	162 030	163 057	165 653	172 107	177 044	180 108	183 113	187 400
15–64 évesek száma	362 183	385 639	409 082	428 946	445 907	462 532	478 273	495 724	517 002
65 évesek és annál idősebbek	28 248	31 572	41 147	53 683	64 881	75 825	87 406	96 988	101 273
Szülőképeskorú nők száma	146 697	153 842	160 808	165 733	168 996	175 763	181 912	186 152	189 790
Születési ráta	19,4	19,2	19,0	18,6	18,0	17,3	16,9	16,6	16,5
Halálozási ráta	6,5	6,4	6,6	6,9	7,5	8,2	8,7	8,9	9,1
Teljes eltartottsági ráta	45,3	45,1	45,1	45,8	46,7	47,7	49,3	50,1	49,6
Mediánéletkor	27	28	29	30	31	32	33	33	34
Fiatalok (0–14 évesek) aránya	29,5	28,0	26,6	25,6	25,2	24,8	24,2	23,6	23,3
Fiatalok függőségi rátája	37,5	37,0	35,0	33,3	32,2	31,3	31,0	30,6	30,0
Idősek függőségi rátája	7,8	8,2	10,1	12,5	14,6	16,4	18,3	19,6	19,6
Öregedési index	17,3	19,5	25,2	32,4	37,7	42,8	48,5	53,0	54,0
Korcsoportos megoszlás, %									
0–4 éves	9,9	9,2	9,0	8,9	8,7	8,4	8,2	8,1	8,0
5–14 éves	19,6	18,8	17,6	16,6	16,5	16,3	16,0	15,6	15,3
15–24 éves	17,9	18,2	17,5	16,7	15,7	15,0	15,0	15,0	14,7
15–49 éves	52,9	52,9	52,1	50,9	49,5	49,4	49,3	48,6	47,8
15–64 éves	65,4	66,6	66,7	66,2	65,3	64,7	64,1	63,9	64,2
65 évesek és annál idősebbek	5,1	5,5	6,7	8,3	9,5	10,6	11,7	12,5	12,6
15–49 éves nők	52,6	52,7	52,0	50,6	48,8	48,4	48,0	47,2	46,4
Hipotézisek									
Teljes termékenységi arányszám	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37
Születéskor várható élettartam, férfi	66,7	67,3	68,1	68,9	69,7	70,5	71,2	72,0	72,8
Születéskor várható élettartam, nő	75,0	75,3	75,7	76,1	76,5	76,9	77,3	77,7	78,2
Születéskor várható élettartam, együtt	70,9	71,3	71,9	72,5	73,2	73,7	74,3	74,9	75,5
Migrációs egyenleg, fő	-900	-900	-750	-600	-450	-300	-150	0	0
Identitásváltás-vesztés, fő	0	0	0	0	0	0	0	0	0

M3. táblázat. A roma népesség előreszámításának közepes változata

	2011	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Népesség	553 882	578 640	610 292	640 774	668 455	691 412	710 185	726 561	740 632
Férfi	275 202	287 207	302 305	316 475	328 992	339 120	347 387	354 835	361 477
Nő	278 680	291 432	307 986	324 300	339 463	352 292	362 798	371 726	379 154
Születések száma	10 757	11 008	11 291	11 422	11 339	11 025	10 804	10 665	10 516
Halálozások száma	3 629	3 684	3 909	4 300	4 832	5 445	5 966	6 323	6 667
0–14 évesek száma	163 506	161 325	160 446	160 065	162 769	163 104	161 141	158 318	155 977
15–64 évesek száma	362 183	385 721	408 529	426 499	439 843	450 731	458 922	467 542	478 893
65 évesek és annál idősebbek	28 248	31 594	41 317	54 209	65 910	77 576	90 122	100 701	105 762
Szülőképeskorú nők száma	146 697	153 847	160 584	164 744	166 473	170 967	174 107	174 934	174 676
Születési ráta	19,4	19,0	18,5	17,8	17,0	15,9	15,2	14,7	14,2
Halálozási ráta	6,6	6,4	6,4	6,7	7,2	7,9	8,4	8,7	9,0
Teljes eltartottsági ráta	52,9	50,0	49,4	50,2	52,0	53,4	54,8	55,4	54,7
Mediánéletkor	27	28	29	30	31	33	34	35	36
Fiatalok (0–14 évesek) aránya	29,5	27,9	26,3	25,0	24,4	23,6	22,7	21,8	21,1
Fiatalok függőségi rátája	45,1	41,8	39,3	37,5	37,0	36,2	35,1	33,9	32,6
Idősek függőségi rátája	7,8	8,2	10,1	12,7	15,0	17,2	19,6	21,5	22,1
Öregedési index	17,3	19,6	25,8	33,9	40,5	47,6	55,9	63,6	67,8
Korcsoportos megoszlás, %									
0–4 éves	9,9	9,1	8,8	8,6	8,3	7,8	7,5	7,2	7,0
5–14 éves	19,6	18,8	17,5	16,4	16,1	15,8	15,2	14,6	14,1
15–24 éves	17,9	18,2	17,5	16,8	15,8	15,1	15,0	14,9	14,5
15–49 éves	52,9	52,9	52,3	51,1	49,7	49,6	49,3	48,6	47,7
15–64 éves	65,4	66,7	66,9	66,6	65,8	65,2	64,6	64,4	64,7
65 évesek és annál idősebbek	5,1	5,5	6,8	8,5	9,9	11,2	12,7	13,9	14,3
15–49 éves nők	52,6	52,8	52,1	50,8	49,0	48,5	48,0	47,1	46,1
Hipotézisek									
Teljes termékenységi arányszám	2,37	2,34	2,3	2,26	2,21	2,17	2,13	2,09	2,05
Születéskor várható élettartam, férfi	66,7	67,5	68,6	69,7	70,7	71,7	72,7	73,7	74,9
Születéskor várható élettartam, nő	75,0	75,5	76,1	76,7	77,4	78,1	78,9	79,6	80,3
Születéskor várható élettartam, együtt	70,9	71,5	72,4	73,3	74,1	75,0	75,8	76,8	77,6
Migrációs egyenleg, fő	-900	-900	-900	-1000	-1100	-1200	-1200	-1100	-1100
Identitásváltás-vesztés, fő	-140	-146	-154	-152	-155	-147	-149	-144	-146

M4. táblázat. A roma népesség előreszámításának alacsony változata

	2011	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Népesség	553 882	573 074	595 529	616 655	633 380	645 173	651 324	654 586	654 394
Férfi	275 202	284 063	293 998	302 995	309 479	313 515	314 961	315 527	314 793
Nő	278 680	289 012	301 531	313 659	323 901	331 658	336 363	339 060	339 601
Születések száma	10 743	10 801	10 818	10 716	10 340	9 701	9 078	8 595	8 124
Halálozások száma	3 626	3 624	3 769	4 070	4 492	4 989	5 419	5 700	5 935
0–14 évesek száma	163 506	159 028	154 004	149 169	148 084	144 841	138 406	130 721	123 222
15–64 évesek száma	362 183	382 412	400 076	412 974	418 728	421 750	421 472	421 881	424 767
65 évesek és annál idősebbek	28 248	31 634	41 449	54 512	66 568	78 582	91 446	101 919	106 404
Szülőképeskorú nők száma	146 697	152 627	157 490	159 809	158 711	160 357	160 647	158 612	154 926
Születési ráta	19,4	18,8	18,2	17,4	16,3	15	13,9	13,1	12,4
Halálozási ráta	6,5	6,3	6,3	6,6	7,1	7,7	8,3	8,7	9,1
Teljes eltartottsági ráta	52,9	49,9	48,9	49,3	51,3	53,0	54,5	55,1	54,1
Mediánéletkor	27	28	29	30	32	33	35	36	38
Fiatalok (0–14 évesek) aránya	29,5	27,8	25,9	24,2	23,4	22,5	21,3	20,0	18,8
Fiatalok függőségi rátája	45,1	41,6	38,5	36,1	35,4	34,3	32,8	31,0	29,0
Idősek függőségi rátája	7,8	8,3	10,4	13,2	15,9	18,6	21,7	24,2	25,1
Öregedési index	17,3	19,9	26,9	36,5	45,0	54,3	66,1	78,0	86,4
Korcsoportos megoszlás, %									
0–4 éves	9,90	8,90	8,55	8,26	7,87	7,36	6,81	6,41	6,08
5–14 éves	19,62	18,85	17,31	15,93	15,51	15,09	14,44	13,56	12,75
15–24 éves	17,88	18,29	17,92	17,31	16,07	15,04	14,91	14,72	14,23
15–49 éves	52,92	52,9	52,29	51,2	49,67	49,44	49,26	48,57	47,55
15–64 éves	65,39	66,73	67,18	66,97	66,11	65,37	64,71	64,45	64,91
65 évesek és annál idősebbek	5,10	5,52	6,96	8,84	10,51	12,18	14,04	15,57	16,26
15–49 éves nők	52,64	52,81	52,23	50,95	49,00	48,35	47,76	46,78	45,62
Hipotézisek									
Teljes termékenységi arányszám	2,37	2,31	2,24	2,17	2,09	2,02	1,95	1,87	1,8
Születéskor várható élettartam, férfi	66,7	67,8	69,1	70,4	71,6	72,9	74,2	75,5	76,7
Születéskor várható élettartam, nő	75	75,7	76,5	77,4	78,4	79,5	80,4	81,2	82,1
Születéskor várható élettartam, együtt	70,9	71,7	72,8	74	75,1	76,3	77,4	78,5	79,5
Migrációs egyenleg, fő	-1750	-1750	-2000	-2000	-2250	-2250	-2250	-2000	-2000
Identitásváltás-vesztés, fő	-582	-608	-639	-609	-620	-569	-574	-520	-518

M5. táblázat. A roma népesség előreszámításának irreális változata

	2011	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Népesség	553 882	579 520	614 242	650 816	687 676	723 140	757 455	792 004	826 802
Férfi	275 202	287 659	304 402	321 878	339 383	356 270	372 883	390 115	407 872
Nő	278 680	291 861	309 840	328 938	348 294	366 870	384 572	401 889	418 930
Születések száma	10 718	11 114	11 629	12 076	12 312	12 376	12 599	12 961	13 340
Halálozások száma	3 628	3 644	3 819	4 152	4 617	5 167	5 664	6 030	6 370
0–14 évesek száma	163 506	162 150	163 266	166 218	173 019	178 254	181 638	185 091	189 751
15–64 évesek száma	362 183	385 729	409 454	429 864	447 540	465 124	481 969	500 626	523 366
65 évesek és annál idősebbek	28 248	31 642	41 523	54 734	67 117	79 835	93 849	106 287	113 685
Szülőképeskorú nők száma	146 697	153 869	160 869	165 851	169 201	176 098	182 479	186 959	190 865
Születési ráta	19,4	19,2	18,9	18,6	17,9	17,1	16,6	16,4	16,1
Halálozási ráta	6,5	6,3	6,2	6,4	6,7	7,1	7,5	7,6	7,7
Teljes eltartottsági ráta	52,9	50,2	50,0	51,4	53,7	55,5	57,2	58,2	58,0
Mediánéletkor	27	28	29	30	31	32	33	34	34
Fiatalok (0–14 évesek) aránya	29,5	28,0	26,6	25,5	25,2	24,7	24,0	23,4	23,0
Fiatalok függőségi rátája	45,1	42,0	39,9	38,7	38,7	38,3	37,7	37,0	36,3
Idősek függőségi rátája	7,8	8,2	10,1	12,7	15,0	17,2	19,5	21,2	21,7
Öregedési index	17,3	19,5	25,4	32,9	38,8	44,8	51,7	57,4	59,9
Korcsoportos megoszlás, %									
0–4 éves	9,9	9,17	9,03	8,93	8,7	8,38	8,12	7,98	7,89
5–14 éves	19,62	18,81	17,55	16,61	16,46	16,27	15,86	15,39	15,06
15–24 éves	17,88	18,15	17,44	16,63	15,58	14,88	14,89	14,81	14,5
15–49 éves	52,92	52,84	52,04	50,74	49,28	49,03	48,75	47,96	47,02
15–64 éves	65,39	66,56	66,66	66,05	65,08	64,32	63,63	63,21	63,3
65 évesek és annál idősebbek	5,1	5,46	6,76	8,41	9,76	11,04	12,39	13,42	13,75
15–49 éves nők	52,64	52,72	51,92	50,42	48,58	48,00	47,45	46,52	45,56
Hipotézisek									
Teljes termékenységi arányszám	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37	2,37
Születéskor várható élettartam, férfi	66,7	67,8	69,1	70,4	71,6	72,9	74,2	75,5	76,7
Születéskor várható élettartam, nő	75	75,7	76,5	77,4	78,4	79,5	80,4	81,2	82,1
Születéskor várható élettartam, együtt	70,9	71,7	72,8	74,0	75,1	76,2	77,4	78,4	79,4
Migrációs egyenleg, fő	-900	-900	-750	-600	-450	-300	-150	0	0
Identitásváltás-vesztés, fő	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ROMA POPULATION FORECAST IN HUNGARY UNTIL 2050

ABSTRACT

The purpose of this study is to forecast the number of Roma population from Hungary until 2050, based on the estimated number of population with Roma affiliation in 2011, from the 2011 census. Some groups of the Roma ethnic minority not only differ from the majority society in traditions, culture, behavior and lifestyle, but also their main demographic parameters differ significantly from the indicators of the majority society (e.g. fertility, mortality). The country's population has been decreasing since 1980, deaths exceed the number of births, but in the case of the Roma, we can still speak of natural reproduction. This results in the increasing proportion of Roma in the Hungarian population. Therefore, it is extremely important to know what to expect in the future for this ethnic group.

The scenarios we have developed project a population that is constantly growing, while also moderately aging. The number of population with Roma affiliation was estimated to be 554,000 in 2011. This number will be 679,000 in 2050 according to the basic version of the Roma population forecast. Following this forecast version the proportion of population with Roma affiliation will be 9% in Hungary in 2050. The number of population with Roma affiliation will be 654,000 in 2050 according to the lowest scenario of the population forecast and it will be 826,000 in 2050, according to the highest scenario of population forecast. The proportion of population with Roma affiliation will increase in all age groups. In 2011, 11.9% of children born were children with Roma affiliation; by 2050, this proportion may increase to 12.4% according to the base scenario.

Key words: Roma population projection, Roma minority, population with Roma affiliation